



**A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.**

(21.)

**Költ Bétsben, Szent Mihály - Havának
(Septembernek) 9-dik napján, 1794-dik
Eszkendőben.**

Hadi Környülállások.

Még Augusztus' 28-dikán Hertzeg *Koburg* folytatta *Móza* Armádiánknak fő kormányozását, melly napon, következő értelmű tudósítást indított *Béts* felé, *Fouren le Comtei* fő-kvartélyából: — „*Maestricht* előtt táborozó Seregünknek Előlvigyázói ellen, ismét 3 tsapat *Franziaság* indult Auguszt. 23-dikán, 6 ezernél felesebb számmal. A' középső tsapat,

Y

vissza is nyomta Őrállóinkat, *Herdereni* és *Rympsi* tanyáikból; de, hirtelen érkezvén ezeknek segítségekre, két hosszú, és két rövid ágyúkkal, a' rajtok innen készen állott Vitézek: kénytelenítettett meg-szaladni az Ellenség, és *Mühlenen* túl futni. Számosan hullottak-el közzüle, a' viadal, és szaladás közben. — *Latour* Feldmarchall-Lieutenantnak híradása szerént, alkalmas erőt kezdett gyűjteni *Streehez* az Ellenség, 's *Huytől* nem messze két hidakat állítani-fel a' *Móza*-vizén. “

„*Augustusnak* 24-dikén jókor reggel, mintegy négy százig való lovas *Frantziák* mutatták megént magokat *Mühlennél*; de nem nyomúltak elébb *Forposztjaink* felé, hanem ugyan azon egy időben, 3 és 4 száz között lévő számu *Frantziáság* leereszkedett *Wonkból* a' völgybe, és megtámadta *Ebennei* tanyánkat; de ott álló két *Szerviai* Kompániáink által visszaverettetett, 's véltett is 3 Embert. A' *Szerviaiak* közzül, tsak egy Ember kapott sebet. “

„*Gróf Nauendorf* Generálisunk, a' *Trieri (Trevirumi)* Választó-Hertzezségbe rendeltetett, *Prüm* nevezetű Klástromhoz, és *Mezővároshoz*, résszerént azért, hogy közelebb legyen *Blankenstein* Generálishoz, a' ki előnyomúlt *Witlich* Városotkához, mellytől visszavonták magokat *Trierhez* közelebb a' *Frantziák*; résszerént pedig azért, hogy

Gener. *Blankenstein*, és F. M. L. *Latour* között rövidebb óltalom-lineát vonjon, S. *Veith* eránnyában, mellynek őrizetére két Bataliont állított *Latour* F. M. L. Gróf *Nauendorfnak* előbbeni Seregetskejéhez küldöttek: *Wartensleben*' gyalog Regjebéli 3 Batalionok, *Kovachevich* Generális' vezérlése alatt; és a' *Nassau*' vasas Regimentje. "

A' Német-Birodalomnak Felső-Rajnai Kerületéből, Auguszt. 30-dikán. — „Ezen hónapnak 27-dikén dél után, *Eppstein*ban nyomúlt-elő az Ellenség; 's valami eleséget is szedett ott fel, mellyel vissza-indúlt. Ts. Kir. Generálmájor *Karaiczay*, és Pruss. Generálmájor *Wolffradt*, utánna indultak; de el nem érhatték. Ily környülállásokban, azt gondolta-ki Prusszus Gen. máj. *Blüchel*, hogy más nap, úgymint 28-dik Aug. ban, két lest vét az Ellenségnek: egyiket *Friedelsheim*nál, a' hol maga is jelen vólt; a' másikat pedig *Neuleiningennél*. Előbb észre vették azonban a' Frantziák *Blüchel* Generálisnak szándékát: míg még kívántt végre hajthatódott volna az, *Friedelsheim*nál. — Fogta tehát a' nevezett Generalis, és az előre tolakodott Fran. Lovasoknak nekik indítván elől - menő Seregetskejét, meg-futamtatta azokat. Bé - érte anna utánna *Wachenheim*nál, az Ellenségnek több Lovasságát is, és egésszen széllyel-szórtá. Fogott közülé egy Tisztet, 's az

köz Lovasokat, és sokat leaprított. A Gyalogság, melly *Wachenheim* előtt állott, ijedttjében az erdőbe szaladt, egynehányon kívül, kiket kunyhójaik előtt kaptak, 's szabdaltak-le a' Pruszusok. — *Neuleiningen*hez, *Puttlitz* Kapitányt állította *Blüchel* Generális. Az, igen közel hagyta magához menni a' Frantzia Gyalogságot, 's akkor lövetett rája véletlenül, melly lövésre sokan földre kerültek közzüle; az életben maradtak pedig vissza-szaladtak. "

„Aug. 29-dikén, *Karaiczay* és *Wolf-radt* Generálisok, ölzve-fogott erővel indultak az ellenség ellen. Eggyik *Eppstein*-ban állapotott meg; a' másik még inkább jobbra a' hegyek felé. Mintegy 600 Frantziák érkeztek reggel *Eppstein*hoz. Ezek közzül miutegy kétféle sebesedtek meg; hatvanon pedig fogságba estek, — a' többek *Ruchheimig* kergetődtek: a' honnan vissza indult diadalmas Népünk, mert Frantzia Generális *Deziat*, gyalogsággal és ágyúkkal, segítségekre érkezett a' szaladóknak. — Ts Kir. Feldmarsallieutenánt Gróf. *Wartensleben* meg értvén az ellenség' futását, *Vurmser* Huszárokat indított ellene oldalról, a' kik le is szabdaltak közzüle egynehányat. "

Regensburgból, Aug. 26-dikán. — „Tsászár ö Felsége, eggy írást intézett a' Német - Birodalomnak itt ülő Gyűléséhez, melly írásban elő-adatik némelly Rendek-

nek, a' reájok esett Katonaság' ki-állításában való késedelmezések; és a' hadi veszedelemnek nagyobbodásához képest, elmulthatatlanúl szükségesnek jelentetik, hogy minden Rendek tartozzanak öt annyi Katonát állítani, mint szoktak rend-szerént. "

Hollandiának fő Városából Hdgából, Augustusnak 25-dikén. — „Helytartó-Hertzegünknek első szülött Fia, következő értelmű tudósítást útasított ide Brédai fő-kvartélyából Auguft. 20-dikán: Rysbergennél vigyázó Vitézeinket meg-támadták mai napon reggeli hat óraker, öt száznál felesebb számú Frantzia Dragonosok, egy könnyű szerű ágyúval; de Heekeren-Hufzár-Regementjébéli Fő Strásamester Klesberg vissza-verte őket, 's el is ejtett kettőt belőlök; húszat pedig meg-sebesített. — Nyóltzad-fél óraker újra el-takarodtak Zundertől, 's Westweezelbe vették-vissza magokat. — Részünkről hárman kaptak sebet, egy Emberünk pedig nem találattott a' hartz után. — Hogy bizonyosok lehessünk felőle, mitsodás fekvése vagyonszéleinken az Ellenségnek: vizsgálódni indítottam Brédától, feles számú Népet, Turnhoutig, és Oostmaleig. Turnhoutban, két Fran Lovasok lettek foglyaikká. Oostmaleban ötven lovas, és húsz gyalog Frantziák vóltak őrizeten. Ezek közzül hetet le-szabdaltak, 14-et pedig el-fogtak Vitézeink; 13 eleséges szekereket el-égettek,

mivel nem vólt módjok azoknak el-fzállításában. — *Bergenopzoomi* Forposztjainkból, el-kapott ó lovast az Ellenség. “

„*Zeelandiai* leg-utólsó Leveleink azt írják *l'Ecluse (Sluys)* Várunk felől, hogy ámbár nagy károkat tettek is annak épületeiben a' frantzia golyóbisok: még is a' benn lévők semmit alább nem hagytak az ellent-állásból. “

Hollandiai Geldriának *Venlo* nevű Városából, Aug. 27-dikén: „Tegnap estvéli 9 órakor olly hír érkezett hozzánk, hogy Városunk, és *Herzogenbusch* között *Eyndhoven* felé nyomúlt elő 14 ezerig való Frantziáság. Tizenegy órakor össze gyűlt a' Magisztrátus. A' Komendáns, feles számú Visgálódókat küldött el 3 óránnyi járóföldre, és a' kinn álló Strásákat hirtelen meg kettőztette. Reggel felé vissza érkeztek el küldött visgálódóink azzal a' Jelentéssel, hogy nem láttak közel ellenséget. Egy Ts. K. Sereg-osztály is sietve szállott által tegnap *Maseyknél* a' *Móza* vizén, és *Eyndhovennek* vette utját. Éppen most érkezik — estvéli 5 órakor — egy Kurir *Hágából*: ismét Gyűlést fog mindjárt tartani Magisztrátusunk.

Korszika-Szigetében lett utólsó foglások' alkalmatosságával, két Frantzia Fregátot is kaptak az Anglusok, *Calva* Vára' ki-kötő helyében. — Sok ezer ki-költözött Frantziák takarodnak *Korszikába*,

hogy ott meg-telepedjenek. — *Korszikának* minden fegyver - fogható Lakosaiból, otthonn - való Katonaságot állítanak-fel az *Ánglusok*,

Londonból, Augusztusnak 19 dikén. — „Tegnap estve érkeztek ide *Craddock*, és *Cooté* Oberferekek, *Grey* Generálisnak, és *Jervis* Admirálisnak olly értelmű tudósításaikkal; hogy nem szolgált nékik a' szerentse, *Guadeloupe* - Szigetében, a' *Frantziák* ellen. Tizenkét Tisztok, 's száz Közemberek hüllottak-el részünkről, 330-n pedig sebbe estek. A' *Guadeloupei* egészségtelen levegő-ég is sok kárt tett Népünkben, és hajós Legényeinkben, nevezetesen azokban, kik *Boyne* nevezetű hajón szolgáltanak, a' mellyen *Grey* Generális visszavért *Europába*.“

Madridból, Augusztusnak 9-dikén. — „Ezen hónapnak első napján, rendkívülvaló nagy tanátskozás tartatott itten a' had-folytatásról, melly tanátskozáson jelen voltak; a' Király 's Királyné, a' Státus-Ministerek 's Tanátsosok, és még más Dikasztériumokbéli sok Elölülök és Tanátsosok is. A' végzés a' lett: hogy továbbra is egész erővel kell folytatni a' hadakozást. Az újjonnan szedett Katonaság, valamint az is, melly itt maradt vala még őrizeten, mind az *Ármádiához* indítódott azólta, siettséggel. Oda indultak tegnap a' Kir. Testőrök is. — Egy buzdító Proklamá-

ziót tétetett közönségessé a' Király, mellyben jelenti, hogy maga is meg fog jelenni személlyesen hartzoló Vitézei között. "

A' *Napkeleti-Pireneusi* Frantzia Sereg-nél lévő Nemzetgyülési Kommisszáriusok, *Soubrain*, és *Milhaud*, nevezetes haditudósítást útasítottak Auguftus' 14-dikén *Párisba*, melly tudósítást Auguft. 22-dikén olvasott-fel *Barrere* a' N. Gyülése előtt: „Spanyol Vezér *de la Union* — így írtak a' nevezett Frantzia Kommisszáriusok — fel akarván szabadítani *Bellegarde* Várát az ostrom alól, egy nagy viadalt indított ellenünk Aug. 13-dikán. Bal szárnyunkat, mellyet *Sauret* Generális kormányozott, csak tettetésképpen támadta-meg. Maga Gróf *de la Union*, Seregünk' dereka ellen nyomúlt, olly igyekezettel, hogy azt előlről vesztegesse, a' mint lehet. *Figueres*ben, 500 munitziós szekereket tartott kézfén, hogy mihelyt nyílás esik: mindjárt béiktathassa azokat *Bellegardba*. Jobb szárnyunkat, mellyet *Angereau* Generális vezérlett, húsz ezer Spanyolok támadták-meg igazán, 3 tsapatokban. *Lemoine* Generálisunk' Brigadája, minekutánna tüzesen hartzolt volna egy ideig 12 ezer Spanyolokkal: kénytelenítettett magát vissza-vonni. Az Ellenség el-foglalt egy halmot, egynehány ágyúinkkal együtt, 's ellenünk fordította azokat. Láttunk az Ellenség között némelly külföldi Batalio-

nokat is, mellyek ennekelötte kevéssel
 jöttek *Afrikából*. Ezek, rettenthetetlen
 bátorsággal viaskodtak. Eleinten vissza-
 vonúltak a' miénk, a' nagyobb számú
 Ellenség előtt, de tsak azért, hogy jobban
 egyesíthessék erejeket; a' minthogy végre
 vissza is vették el-vezített tanyáikat, és
 batteriáikat. — Ezen rettenetes viadal
 közben, parantsolatot vett *Mirabel* Gen.
 Brigadája, hogy egy vigyázó tsapatjára az
 Ellenségnek tsapjon reá. *Mirabel* sikeresen
 hozzá kezdett, *Angereau* Generális' paran-
 tsolatjának végre - hajtásához; de meg-
 ölettetett, fegyveres Pajtási előtt, kik
 azonban közikbe vágtak 6 ezer Spanyolok-
 nak. — Ugyan azon eggy időben, *Lebon*
 Generáladjut. meg-tamadott Vadászainkal
 más Spanyol tsapatot, a' el-verte azt egy
 jó fekvésű halomról. — Két ezer öt száz
 Embert hagyott az Ellenség, a' tsata-
 piatzon; a' meg-maradttakat üzöbe vették
 Vitézeink, illy kiáltások között: *Hatalra*
hartzollyunk! — *Angereau* Generális jelen
 lévén mindenütt személlyesen; két puska-
 lövést kapott; *Legrand* Generáladjutánt,
Samson Ingenieur-Kapitány, és sok Batal.
 Kommendánsok sebesedtek-meg. — A'
 mint beszéllik a' szököttek: nem tarthatja
 már soká magát *Bellegarde*.“

A' *Frantzia* Nemzeti Gyűlésnek 17-dik
 Auguszi Ülésében olly jelentést tett *Barrere*,
Le Quesnoi Vára eránt, hogy vissza-jutott

az is, valamint *Landrecy*, a' Frantziá
Közöns. Társasághoz. Minekutánna húsz
napi ostromot állott vólna ki, az őrizeten
benne vóitt Tsászf. Kir. Katonaság: meg-
adta magát végre Auguszt. 15-dikén, melly
Nép, minekutánna le-rakta vólna fegy-
vereit a' Váron kívül: ismét vissza-kisér-
tetett annak egy részébe.

Leg - újjabb Levelek.

Aquisgránumból, Aug. 30-dikán: A'
Hollandiai ízélekről, olly Tudósítást vet-
tünk, hogy az *Anglusoknak*, és *Hollandu-
soknak* szep szerentséjek vólt a' Frantziák
ellen. — Sok *Brabantziaiak* költöztek, a'
mint értjük — *Valenciennesbe*. — Ennek
Komendánsa, egy Korpust állított fel az
említett ki-költözettekől *Mons* és *Valenci-
ennes* között, mellyel sok alkalmatlanságot
okoz az ellenségnek,

A Mőza-mellyékérőlt, Aug. 30-dikán,
„Tegnapelőtt adta-által Hertzeg *Koburg*,
Seregünk' fő kormányozását Gr. *Klerfénék*.
Szépen el-bútsúzott ő Hitzsége a' Seregtől,
írásban. (Ezen írást fogjuk közlenni a' jövő
postán.)

Lengyel - Országból

győzedelmet hirdetnek a' Pruffzusok, magokról is, az Oroszokról is. — *Varsó* elől, a' *Volai* fő-kvartélyból költt tudósítássoknak ez a' summája: „Táborunk' bal szárnyával által-ellenben vóltt öt sántzaikat a' Lengyeleknek, meg-támadtuk Auguft. 26-dikán reggel, 's kevés ideig tartott viadal után magunkévá tettük. Nyertünk 14 ágyúkat, 's okoztunk két ezer ember-veszteséget *Kosciuszónak*. Részünkről az el-estteknek és meg-sebesedtteknek száma nem haladja-meg a' negyvent. Ma, t. i. Auguft. 28-dik napján, ismét 3 sántzot vettünk-el a' Lengyelektől. — Úgy értjük, hogy Hertzeg *Repin*, a' ki negyven ezer Oroszokkal nyomúlt-bé *Lithvániába*, megvette annak fő Városát *Vilnát*; és ezen alkalmatossággal hat ezer ember-veszteségjek vótt a' Lengyeleknek.“

Frantzia Ország.

A' Revolutzionális-Igazgatásnak, olly móddal való el-intézése, hogy Tirannusággá se vállyon az többé, mint vált a' *Robespierre*' kezei között; de még is megmaradjon a' maga szükséges keménységé-

ben: hosszas tanátskozásokra vetélkedésekre, sőt veszekedésekre szolgáltatott alkalmatosságot a' Nemzet-Gyűlésében. — Augušt. 13-dik napján nevezetesen, olly lármás zenebona támadott annak palotájában, hogy még illy kiáltás is hallatott: *Már ez, belső had!* — Egy *Párisi Újság*, közönségesen írta: „Ha már, úgymond, két részre szakad a' Nemzeti Gyűlés: úgy a' szabadság nem egyéb lesz, képzelődés' játékánál, 's a' Közöns. Társaság, hitván névnel.“ — Meg-állított már ugyan tsak a' Nemzeti-Gyűlés némelly végzéseket, a' fenn-említett tárgyra nézve. Meg-határozta p. o. Augušt. 15-dikén, hány Deputátziók rendelődjenek-ki az ő maga kebeléből, és hány Tagokból álljon egy egy Deputáció? Hozzá kezdett, a' Deputátziók' köteleességeiknek meg-határozásához is. (Ezen tárgyról akkor fogunk bővebben írni, midőn minden Deputátziónak ki-szabott foglalatosságait közölhetjük.) — Augušt. 20-dikán, a' Revolut. Kommissziók eránt, azt végezte a' N. Gyűlése: hogy tsak egy Rev. Kommisszió legyen 1) minden Distriktusnak fő helyében; 2) minden más Gyülekezetben, a' melly tíz ezer, vagy több lelkekből áll; 3) *Páris* Városának 12 ezer főből álló részében. — Egy Kommissziónak 12 Tagjai lesznek, kik azon egy időben semmi más hivatalt nem viselhetnek. Há-

tom Tagoknál kevesebben nem vitethetnek el valamely Személyt, — és hét-nél kevesebben nem árestáltathatnak. Huzonnégyszáz órák alatt tartoznak ezek meg küldeni a' Közjóra ügyelő Deputátzióknak az árestáltatás' okait: és az árestáltattakról való egyéb Tudósításokat. Egy negyed-része a' Rev. Kommisszió' Tagjainak minden hónapban fog változni. Nem lehetnek együtt Rev. Kommisszió' Tagjai, a' kik első 2-dik, 3-dik, 's 4-dik grádusú Atyafiságban vagynak egymással. Három napok alatt tartoznak közlenni a' Rev. Kommissziók, a' meg árestáltatott lakosokkal az ő árestáltatásoknak okait 's a' t.

A' *Genevaiak*' Követje eránt azt végezte a' Nemzet-Gyűlése, hogy hasonló tzeremoniával fogadódjon az el, mint fogadódott Auguszt. 15-dikén az *Amerikai* Közönséges-Társaság' Követe *Mouroy*. Bé-vezette a' Közjóra ügyelő Deputátzió *Mouroyt* az említett napon, a' Nti Gyűlés' palotájába. A' míg fel-olvastattak *Vasington Györgynek* — az *Amerikai* egyesült Státusok' Prezidensének — a' *Frantzia* Közjóra ügyelő Deputátzióhoz intézett Levele, 's *Mouroy*nak a' *Frantzia* Nemzeti Gyűléshez készített, és Fran. nyelvre által-fordított Beszédje; és míg erre felelt a' Nti Gyűlés'

Elölülője, *Merlin de Douay* : addig, a' palota' közepén űlt *Mouroy*. Végezvén feleletjét *Merlin*, meg-tsókolta *Mouroyt*, és a' Nemzetgyűlési Tagok közzé űltette, kit ezen említett Tagok közzül is sokan meg-öleltek. — Végzést hozott annak-utánna a' Nemzet-Gyűlése : hogy *James Mouroy*, a' maga Bizonyság - Levelénél fogva, meg - esmértetik az *Amerikai* egyesült Státusok' tellyes hatalmú Minifter-jenek, a' *Frantzia* Közöns. Társaságnál; — továbbá, hogy mind a' *Vashington*' Levele, mind *Mouroy*' Belzedje, és *Merlin*' feleletje, ki-adattassanak nyomtatásban, és minden nyelvekre által-fordíttassanak.

Élegyes Tudósítások.

Helvétziai Levelekből — Augústus' 14-dikén költtekből — olvassuk: hogy a' Helvétusok minden hegyeiket, mellyek *Frantzia*-Országgal határosok, meg-rakták Katonasággal, és igen vigyáznak a' *Frantzia*knak minden mozdúlásaikra. A' melly Helvétus Katona-Tíztek *Fran.* Izolgalatban voltak az előbbeni igazgatás alatt, olly útasítást vettek *Párisból*, hogy küldjék-vissza bizonyság - leveleiket, 's *Lajos*-keresztjeiket, és adják rólla kezek' írását,

hogy meg-esmérik a' Frantzia Közönséges-Társaságot. Ha ezeket tselekedéndik: úgy a' Fran. Nemzeti Gyűlés is ki fogja nékiek fizettetni illendő penziójaikat. — Megtudakozták ezen Tisztek a' magok Kánton-jaiktól: mi tévők legyenek? de tsak azt vették feleletül: hogy minden Tiszt tartozik tudni, mit enged - meg néki a' betsület, mit nem? Számot tartván tehát magokkal, abban állapodtak - meg: hogy inkább ne kívánják további fizetését penziójoknak; mint - sem vissza - küldjék kerefztjeiket, 's meg - esmérjék a' Frantzia Közönséges-Társaságot.

Genevában, meg-hírdettette a' Revol. Kommisszió: hogy minden Polgár, a' kinek többre megy a' vagyonja 12 ezer livernél, bé-adja nyóltz napok alatt írásban, a' mit bír; mert különben úgy fog tartatni, mint Kontrarevoluzionista, 's halállal büntetetik. — El - szedődtek minden gazdag Lakosoktól tulajdon ezüst készületeik, 's a' pénzverő-házba küldődtek. — A' megárestáltt, öt száznál több személlyekből, némellyek 3 hónapi, mások egy 's több esztendei fogságra ítéltettek.

A' *Genuai* Frantzia Konzul, *la Chaise*, olly értelmű parantsolatját vette *Párisból* a' Közjóra ügyelő Deputátciónak: hogy kérje - meg a' *Genuai* Kormányfizéket, *Hallernek* el-fogatása eránt, a' ki Generál-

Lieferántja (Eleség - szolgáltatója) volt az *Olasz - Országi Frantzia Seregnek*, és együtt tizboráskodott *Robespierrel*. — Ezen paránsolatot tellyesítette Auguft. 12-dikén *la Chaise*, de későn: mert már az előtt való nap *Helvétzia* felé vette útját *Haller*.

B é t s.

Báró *Hotkovitzi Peharnik Dániel*, Kis-Keresztes Vitéze a' *Mária Therésia-Rendjének*, Ts. Kir. Generál - Májor, és *Hórvát-Országban Bellovári* Kommendáns, Septemb. 4-dikén végezte itten negyvenkilentz esztendőkre terjedt életét. Érde-meinek jutalma ki-terjed, utánna maradt Özvegyére is, úgymint a' kinek mindjárt ötödik Auguftusban vissza-adatta ő Felsége a' *reversálist*, mellyben arra kötelezte vala magát a' meg-hóltt: hogy Felsége' számára tész félre annyi summát, mellyből az, ha özvegységre maradánd, penzió nélkül is illendőképpen el-élhessen.



Kolóniából, Auguft. 31-dikén. „Egy Kurir mene itt keresztül, azzal a' hírrel: hogy Tsáfz. Kir. Minister *Merci-Argenteau*, meg-halálozott *Londonban*. Halálát okozta, az úton kapott betegsége.“

